

BOJOVÍ PSI: oddychový čas

Ve čtvrtek 22. února ve 12 hodin 51 minutu vzala poslankyně Petra Bůžkova zpět svůj návrh zákona, jehož cílem bylo řešit problém závadového chování nebezpečných zvířat, „nebo spíše závadového chování majitelů těchto zvířat, kteří nejsou v mnohých případech dostatečně schopni plně unést odpovědnost za zvířata, jichž jsou vlastníky“. Učinila tak několik minut poté, co svůj návrh zákona o chovu psů stáhl v prvním čtení i jménem svých kolegů poslanec Zdeněk Kořistka.

Byl tak přerušen více než dvouměsíční spor mezi zastánci a odpůrci nové zákonné úpravy, vymezující především odpovědnost a povinnost majitelů, dále pak podmínky držení psů, zvláště tzv. nebezpečných či bojových plemen.

Vidíte, my jsme to...

Jako dost hořká pointa zazněla tentýž večer zpráva, že v pražských Kobylisích napadl asi třicet minut po dvacáté hodině volně pobíhající černobílý Pitbulteriér ženu věňčící zde své malé psy. Řádl takovým způsobem, že musel být na místě zastřelen strážníky městské policie. Šlo o jeden z nejdramatičtějších, zároveň však nejtypičtějších případů poslední doby u nás: zdánlivě mírný a klidný pes,

s nímž četníci čekali na příjezd odchyťové služby, bezdůvodně napadl dvojici lidí se dvěma pudly a pinčem, kteří se objevili v ulici zhruba o čtyřicet metrů dále. Zakousl se ženě do ruky a od útoku jej neodvrátily ani údery policejními obuškami. Naopak, jeho agrese se obrátila proti muži snažícímu se zachránit psy v náručí, a dále se stupňovala. Vzápětí pes povalil již zraněnou ženu do křoví a podle vyjádření policejní mluvčí Radky Waitové se jí zakousl do hrudi. Varovný výstřel nasměroval další pitbulův útok na policistu a jeho agresi zastavilo až šest (!) střel z policejní pistole.

Žádný režisér ani politik by to nemohl vymyslet ani načasovat lépe. Nebo hůře... Vidíte, my jsme to říkali, mohli by říci navrhovatelé zákona...

Vzorec chování?

V nesčetných diskusích o nebezpečných psech bylo za posledního půl roku řečeno snad vše, a nemá tedy smysl znovu jinými či spíše stejnými slovy opakovat omlété argumenty. Stojíme-li však na prahu nabízené diskuse, vedené snad již opravdu na odborné úrovni, považují za objektivní připomenout a doložit jeden typický moment:

Ve čtvrtek 22. února napadl nebezpečný pes ze značné vzdálenosti dvojici majitelů jiných, malých psů. V noci 14. října loňského roku napadl v Milovicích na Nymbursku pitbul nejprve muže nesoucího dítě do kočárku, poté i devítiměsíční dítě, přičemž k nim doběhl ze vzdálenosti pětadvaceti metrů. V České Lípě se počátkem října loňského roku utrlh německý ovčák a napadl patnáctiletou dívku, které způsobil těžké devastující poranění obličeje. Ve středu 11. října 2000 zaútočili nedaleko jihoafrického Johannesburgu dva pitbulové na 18 měsíční holčičku. Dítě usmrtili, matku těžce zranili. V březnu 17. března 1997 napadli tři němečtí ovčáci v Ivani na Břeclavsku před obchodem malou holčičku, která se vracela domů od babičky. Operace zranění na hlavě trvala sedm hodin. V dubnu téhož roku roztrhal devětapadesátiletého Novozélandčana na procházce pitbulteriér: „Na 90 procentech těla byl pokousán a měl tržné rány. Dolní část

jeho pravé nohy byla téměř odtržena a také jeho ramena a trup byly natrženy," uvedla policie. O pár dní později zakousla v Milofordu (Kansas, USA) smečka tří rotvajerů jedenáctiletého školáka před očima jeho mladšího bratra a spolužáků: „Policie, přivolaná během útoku, všechny psy sedící kolem mrtvého těla postřílela." Ve stejný den zabil v Missouri volně pobíhající pitbul čtyřletého chlapce, který si hrál na zahradě. „Rozzuření rodiče psa patřícího sousedům zabil." K tragickému případu došlo počátkem ledna v Tokiu: Majitel dvou pitbulů se snažil odvrátit útok svých psů, kteří se při procházce vrhli na kolemjdoucí ženu. Rozzuření psi jí přesto nejen způsobili vážná zranění, ale vzápětí se obrátili proti vlastnímu pánovi. Ten na následky mnoha tržných ran zemřel po převozu do nemocnice.

To není další příspěvek k líčení „krvežíznivých zabijáků", před kterými by měl všechny ochránit přísný zákon, ale poukaz na skutečnost, která nejenže veřejnost a některé zákonodárce znepokojuje a děsí, ale která má určité obecné společné rysy. Otázkou je, jak se s takovými údaji zachází a jak chce zákon situaci řešit. Protože taková situace tu prostě je:

Malí a hodní se bojí velkých a zlých, nepejskaři pochopitelně nerozlišují.

Kynologové nyní mohou (vedle okolností elementárních a poukazování na hodné psy zlých majitelů) odpovědně tento „vzorec chování" + vyhodnotit, + posoudit jej z hlediska etologického i genetického, + vymezit jeho rizika ve vztahu k historii a vzniku jednotlivých skupin, jednotlivých plemen i psů obecně, a na tomto základě, + navrhnout účinná opatření, tj. ustanovení do zákonné normy.

Tam, kde je to možné, v rovině obecné, zvláštní okolnosti postihnout prostřednictvím prováděcí vyhlášky.

Problematiku zákona na omezení chovu psů budeme sledovat i nadále. Současně se ale chceme především zaměřit na to, jak konfliktům mezi lidmi a psy, ale i psy mezi sebou předcházet.

Rozumné a účinné řešení je určité možné

V této chvíli není důležité hodnotit, zda vyhrála jedna nebo druhá strana. Diskuse, která byla ve svém průběhu nejednou charakterizována až jako hysterická, má nyní ohromnou šanci dostat se do racionální roviny a přinést rozumný výsledek. Vstřícný krok (lhostejno, že pod tlakem nejen kynologické veřejnosti) učinili poslanci; nabídnuté příležitosti by měli využít i chovatelé a majitelé psů. Podstatných bodů, o nichž vcelku panuje oboustranný konsensus, je k jedné dostatek.

Oceňme, že soustředěná argumentace kynologických odborníků, občanských iniciativ a nakonec i novinářů (kteří ovšem mají značný podíl na pokřiveném vnímání tohoto tématu nastartováním kampaně, v níž nejčastějším slovem titulků bylo slovo ZABIJÁCI), vedla ke podstatnému posunu jak vnímání, tak formulace požadavků vůči majitelům psů ze strany předkladatelů obou zákonů.

Stojí za to položit vedle sebe a přečíst si článek Z. Kořistky, M. Šojdrová a B. Záruby, předkladatelů zákona, pod názvem Psi, hysterie versus fakta, otištěný 12. ledna v MY Dnes, text sněmovního tisku 805 (tj. návrh zákona těchto poslanců), a článek Z. Kořistky Zákon o chovu psů - první pokus o řešení z 20. února (MY Dnes) spolu s projevem téhož poslance při prvním čtení ve sněmovně 22. února, na němž byl návrh stažen. Je to poučné.

Bylo by snadné (možná i zajímavé) chytat autory za slovíčka i věty a usvědčovat je z překrucování faktů a bohapusté demagogie. Na pořadu dne však je věcná reakce na výzvu a nabídku, že předkladatelé zákona jsou připraveni „zohlednit racionální připomínky typu poplatků, mírnější režim vodítka a náhubku, i tolik diskutovanou otázku nebezpečných psů“.

Rámcová rekapitulace

V současné situaci do jisté míry ztrácí smysl pít se o to, zda postačuje současná legislativa, či nikoli. Nový

zákon je na tapetě a nejspíše v červnu se nepochybně najde potřebný počet poslanců, kteří pro nějakou verzi zvednou ruku. Rozhodně však půjde o rozsah jeho působnosti, a to zejména v části trestní odpovědnosti, kde je Kořistkův návrh - na rozdíl od exaktně formulovaného návrhu Bůžkové - v mnoha směrech nadbytečný. Kořistkovci několikrát zdůvodnili širší záběr svého zákona obtížnou vymahatelností stávajících právních norem, zvláště v rovině obecních vyhlášek. Nepřijatelný coby východisko je však názor, že jen „občas je možné dovést odpovědnost majitele psa za škodu jím způsobenou, trestní stíhání probíhá jen výjimečně“.

To je sice konstatování současných poměrů v této zemi (viz kasuistika dále), nicméně musíme se pak ptát, jaký smysl má přijetí dalšího (nepochybně opět nevymahatelného) zákona. Neměl by poslanec spíše tlačit na to, aby byly v plné šíři uplatňovány a využívány zákony již platné? Praxe je ovšem opravdu taková:

Ze života (a z denního tisku)

- V lednu letošního roku se na A. Pokorného vyřítili v lesoparku na Lhote v Praze 4 dva pitbulové a jeden mu prokousl ruku. Policie nekvalifikovala odpovědnost majitele ani jako nedbalostní trestný čin, ani jako přestupek, a záležitost ještě v době pracovní neschopnosti postiženého odložila.

- Podle vedoucího milovického policejního oddělení vyšetřuje policie případ napadení devítiměsíčního dítěte pitbulem jako přestupek proti veřejnému pořádku. (19. října 2000)

- „Rozhodneme, zda zahájíme v této věci trestní stíhání pro ublížení na zdraví.“ Mluví policie k případu znetvoření tváře dívky v České Lípě v září 2000. - Policisté zřejmě nebudou trestně stíhat muže z Janovic nad Úhlavou na Klatovsku, jehož němečtí ovčáci potrhali nejprve dvanáctiletou dívku a o chvíli později osmatřicetiletou ženu. Podle názoru policie může celý případ skončit jako pouhý přestupek, za který by majiteli hrozila na nejvyšší pokuta. Za tento názor se postavila i klatovská státní zástupkyně.

(březen 1998)

Pozoruhodné je, jak se k případu staví policie, změní-li se role:

Na Václavském náměstí v Praze pokousal v opilosti a v ženských šatech poli-

cistu do levé ruky devatenáctiletý mladík. S návrhem na uvalení vazby skončil cele a hrozí mu tři roky vězení.

(Stalo se v sobotu 24. 6. 2000.)

Ajedna ze zahraničí:

Jihoafriká republika: Majitel psů, kteří usmrtili 18měsíční dítě, je obviněn z vraždy.

(ČTK, 13. října 2000)

Stěží se pak můžeme divit starostům obcí, že volají po přísnějších zákonech. Což je ostatně jeden z podstatných argumentů navrhovatelů ko-

lem poslance Kořistky. Již v roce 1997 poslali starostové ze severu Moravy a ze Slezska parlamentu žádost, aby jim dal pravomoci přísněji trestat chovatele, kteří se o psy nestarají. Karvinští zastupitelé žádali zpřísnění podmínek pro chov nebezpečných plemen. Asi nejdále zašel starosta Ivaně na Břeclavsku, který soudil, že „Obec by měla mít zákonnou pravomoc toulavého psa za výjimečné situace na místě utratit“. Dosáhnout toho minil novelizační zákona na ochranu zvířat...

Tyto požadavky jsou vcelku pochopitelné, nicméně nic nemění na skutečnosti, že

„To, jak se u nás zachází se zákony, vede k absurdním snahám zavádět nové a nové předpisy.“

(advokát Jiří Teryngel v Blesku, 22. ledna 2001)